

**PROJECTION SYSTEMS MEASURES IN SPECIAL SECONDARY
SCHOOLS (FOR CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENTS) TO
CONNECT TO THE RESOURCE CENTRE FOR DISTANCE
EDUCATION**

Motytkova Zinaida Alexandrovna.

Institute of Information technology and training of the National
Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

The paper presents the results of an analytical study on the introduction of distance education in a special school, a project of special measures in secondary schools (for children with hearing impairments) to connect to online education resource centers.

**ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАХОДІВ У СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ (ДЛЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ)
ДЛЯ ПІДКЛЮЧЕННЯ ДО РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ
ОСВІТИ.**

Мотилькова Зінаїда Олександрівна.

Інститут інформаційних технологій і засобів навчання
Національної академії педагогічних наук України

У статті представлено результати аналітичного дослідження по впровадженню дистанційної освіти у спеціальній школі, розроблений проект заходів у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах (для дітей з вадами слуху) для підключення до ресурсних центрів дистанційної освіти.

Інформатизація навчально-виховних заходів є одним з основних напрямків сучасної освіти і відкриває для дітей з особливими потребами нові перспективи розвитку і адаптації їх в сучасному суспільстві. Завдяки дистанційній освіті у дітей з особливими потребами відкрилися нові перспективи змін у системі спеціальної освіти, пов'язані з новим ставленням до дітей з особливими потребами, з вирішенням питань їх соціалізації й інтеграції в суспільство [1]. В світі цього аспекту чільне місце займає питання дистанційної освіти для осіб з особливими потребами.

Після прийняття Закону України "Про освіту" [2] та Закону України "Про загальну середню освіту" [3], а також «Положення про дистанційне навчання» [4] у батьків і дітей з'явилася можливість вибору різних форм навчання (у спеціальній школі, школі-інтернаті, навчально-реабілітаційному центрі, у корекційних класах при загальноосвітній школі, дитсадку-школі, надомного навчання, у формі екстернату та ін.).

Протягом останніх десятиріч дистанційне навчання стало глобальним явищем освітньої та інформаційної культури. Попри це до нинішнього часу дистанційна форма освіти не використовується широко в освітньому процесі шкіл, коледжів, гімназій та інших середньо-спеціальних навчальних закладів.

Метою нашого дослідження є розробка системи заходів для підключення спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (дітей з вадами слуху) до центрів дистанційної освіти та їх використання у навчально-виховному процесі.

Виходячи з мети нашого дослідження ми поставили наступні завдання.

1. Провести огляд та систематизацію світового та вітчизняного досвіду, тенденцій розвитку у галузі формування та застосування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти (РЦДО) для дітей з особливими потребами.
2. Розробити проект заходів у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах (для дітей з вадами слуху) для підключення до РЦДО.
3. Розробити методичні рекомендації для вчителів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (для дітей з вадами слуху), щодо застосування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти у навчально-виховному процесі.

Актуальність даної проблеми висвітлюється у деяких наукових розробках. Так, наприклад, у праці «Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх закладах» [5] висвітлюється питання, основні положення сучасних уявлень про

відкриту освіту, особливості педагогічної взаємодії у дистанційній формі навчання, основні критерії відбору засобів організації е-навчання, методичні рекомендації вчителям для успішного дистанційного навчання (рекомендації з розробки та використання навчального мультимедіа і вибору програмного забезпечення, рекомендації з самостійної роботи у дистанційному навчанні, рекомендації по контролю навчальних досягнень у дистанційній освіті).

Дистанційна освіта дає можливість підвищувати рівень здобутих знань, здобувати нову професію, поглиблювати знання з шкільних предметів не виходячи з комп'ютерного класу чи дому. Це одна з перспектив подальшого розвитку спеціальної школи. Адже подальше здобуття вищої освіти випускниками таких шкіл є і досі великою проблемою:

- неукomплектованість більшості ВНЗ технічними засобами для таких студентів,
- неукomплектованість відповідним персоналом,
- відсутність методик викладання для студентів з особливими потребами,
- незручне або віддалене розташування закладів навчання.

Саме з цих міркувань дистанційна освіта може стати альтернативою для учнів і студентів з особливими потребами.

Не менш цікавим для нас є питання впровадження дистанційного навчання в загальноосвітній школі. Ця проблема піднімається у роботі Дерби Т. О. «Дистанційне навчання школярів» [6]. У статті проведено аналіз розвитку дистанційної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах Росії і зарубіжжя, відображені проблеми запровадження дистанційної освіти у середній школі, показані перспективи дистанційної освіти для навчання старшокласників на профільному рівні та розглянуті приклади зарубіжних успішних проектів дистанційної форми навчання в середній освіті.

У дослідженні Миронової С.П. [7] розглянуто проблему освітніх технологій у вищих навчальних закладах. Це, зокрема, впровадження таких інноваційних технологій, як модульне і дистанційне навчання, рейтингова система; розробка інформаційно-предметного навчання вчителів спеціальних шкіл. Проаналізовано можливості й значущість поєднання традиційних і новітніх технологій у підготовці вчителів спеціальних шкіл на прикладі вивчення корекційної педагогіки. Автор робить висновок, що проблема підготовки спеціальних педагогів має багато перспективних напрямів для розв'язання.

Дослідження «Використання інформаційних технологій в умовах спеціального та інклюзивного навчання дітей зі слухомовленнєвими порушеннями» [8], серед іншого, присвячується вивченню питань впровадження в корекційно-освітню систему інформаційних технологій має відбуватися з урахуванням механізмів наявного дефекту, закономірностей його прояву, особливостей розвитку різних категорій дітей із спеціальними потребами. Це дозволить підвищити ефективність корекційного навчання в усіх його ланках, починаючи з дошкільної.

Анжела Кірія працювала над темою «Інформатизація корекційно-педагогічного процесу як механізм стійкого інноваційного розвитку спеціальної школи-інтернату» (була обрана категорія дітей з вадами розумового розвитку) [9]. В межах реалізації регіональної програми «Впровадження компетентісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес» у школі-інтернаті було організовано довгостроковий проект «Удосконалення форм і змісту корекційно-педагогічного процесу».

Проведена робота дала змогу зробити висновки про те, що реалізація «Моделі сучасного корекційно-педагогічного процесу щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій» дозволила:

- вивільнити час для реалізації управлінських функцій, зміст яких залежить від безпосередньої творчої діяльності керівників навчального закладу;

- створити відкрите інформаційне навчально-корекційне середовище;
- значно підвищити рівень інформаційної культури педагогів та учнів закладу.

Головою Н. І. розроблялась проблема сучасного стану та перспектив розвитку системи спеціальної освіти осіб з обмеженими можливостями [10]. Ним були запропоновані зміни до структури спеціальної освіти, стратегію її практичного втілення має визначити варіативність форм одержання освіти і системи спеціальних установ. Перспективною в цьому плані видається інтегративна система навчання. Її ключовий принцип – створення умов для якомога меншої соціальної депривації, тобто розміщення особи з обмеженими можливостями в найменш спецефічному середовищі.

Також питання реформування системи спеціальної освіти розглядає Бондар В. «Стан спеціальної освіти та динаміка її змін» [11]. На наш погляд, сутність специфічного розвитку дітей, які потребують особливих умов і підходів у навчанні та вихованні, розкривається терміном "діти з особливостями фізичного чи розумового розвитку". Безумовно, порушене питання про термінологічний апарат потребує зваженого підходу, аби не втратити специфіки навчання й виховання таких дітей, не розширити кола осіб, на яких розповсюджується спеціальне навчання. Водночас необхідно виробити таку термінологію та понятійний апарат, які не виступали б перешкодою в освіті й розвитку цієї категорії дітей, попереджували дискримінацію за ознаками, пов'язаними з тією чи іншою індивідуальною характеристикою дитини чи її сім'ї, які б морально не пригнічували ні дитини, ні її батьків, не зменшували соціальної цінності особистості.

Зазначенні дослідження відмічають позитивну динаміку при інформатизації навчання у спеціальній школі, але фактично відсутні розробки по введенню дистанційної освіти та приєднання до ресурсних центрів.

Для кожної категорії учнів мають бути розроблені методистами, які працюють в системі дистанційної освіти окремі курси, або адаптовані чи доповнені існуючі з урахуванням їх психофізичних особливостей та відповідно до чинних законодавчих актів.

Одним із перших завдань для проектування системи заходів у спеціальних загальноосвітніх закладах (для дітей з вадами слуху) для підключення до ресурсних центрів дистанційної освіти має стати:

- визначання матеріально-технічної підготовленості спеціальної школи при підключення до ресурсних центрів дистанційної освіти,
- підготовка педагогічного колективу до роботи в умовах дистанційної освіти,
- підготовка (рівень володіння ПК та вміння працювати в мережі Internet) і достатня мотивація учнів до отримання додаткових знань.

Враховуючи згадані аспекти, ми пропонуємо створити проект заходів у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах (дітей з вадами слуху) для підключення до РЦДО та розробити методичні рекомендації для вчителів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (дітей з вадами слуху), щодо застосування мережі ресурсних центрів дистанційної освіти.

Ці заходи дадуть можливість для спеціальної школи долучитися до процесу дистанційної освіти, приєднатися до ресурсних центрів і користуватись кращим науковим і освітнім досвідом.

В нашому науковому дослідженні можна виділити наступні напрямки:

1. Надання ресурсів для дистанційного навчання. Вимагає визначення і систематизації технічної бази школи. Також має бути присутнє відповідне програмове та апаратне забезпечення.
2. Забезпечення інформаційно-методичною підтримкою навчального процесу у спеціальних школах для осіб з вадами слуху.

3. Визначення рівня підготовленості самих вчителів до роботи в системі дистанційної освіти.
4. Зацікавлення учнів. Ми вважаємо, що популяризація дистанційного навчання є важливим напрямом у нашій роботі.
5. Створення продуктивних навчальних ситуацій. Залучення учня до самостійного навчання.
6. Моніторинг навчальних досягнень учнів. Моніторинг результатів дозволить побачити недоліки в організації навчального середовища, виявити актуальні дистанційні курси.

Література:

1. Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами // Дефектологія.- 1999.- №4. – С.2-4.
2. Закон України «Про освіту»: З внес. змінами і допов. від 23 берез. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. - 1996. - № 21. - Ст. 84.
3. Закон України "Про загальну середню освіту" // Освіта України. - 1999 -12 серпня.
4. Міністерством освіти і науки України затверджено Положення про дистанційне навчання (наказ № 466 від 25.04.2013 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 р. за № 703/23235).
5. Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх закладах: посібник / автори: Богачков Ю.М., Биков В.Ю., Пінчук О.П., Манако А.Ф., Вольневич О.І., Царенко В.О., Ухань П.С., Мушка І.В. / Наук. ред. Ю.М. Богачков – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160с.: іл.
6. Дистанційне навчання школярів / Дерба Т.О.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em13/content/09dtossi.htm>
7. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до корекційної роботи в освітніх закладах для дітей з вадами інтелекту [Текст] : дис... д-ра пед. наук: 13.00.03 / Миронова Світлана Петрівна ; Інститут спеціальної педагогіки АПН України. - К., 2007. - 390 арк. - арк. 354-390

8. Використання інформаційних технологій в умовах спеціального та інклюзивного навчання дітей зі слухомовленнєвими порушеннями / Засенко В.В., Колупаєва А.А., Мороз Б.С., Овсяник В.П.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rc-vabos.at.ua/_ld/0/9_____pdf
9. Інформатизація корекційно-педагогічного процесу як механізм стійкого інноваційного розвитку спеціальної школи-інтернату / Анжела Кірія.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shkola.net.ua/view.php?doc=755.1323804989260844>
10. Сучасний стан та перспективний розвиток системи спеціальної освіти осіб з обмеженими можливостями / Н. І. Голова.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpnapv_ppn/2012_62/12gnioom.pdf
11. Стан спеціальної освіти та динаміка її змін. Бондар В. Збірник. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник / Ред. кол. Н.Софій (голова), І.Єрмаков (керівник авторського колективу і науковий редактор), та ін. - К.: Контекст, 2000. - 336 С.